

встановлення так званих «премій за контроль» або інших додаткових умов до угоди щодо їх придбання.

В умовах кризи покупці на ринку M&A рідко користуються тільки одним методом оцінки. Різні підходи до вартості компаній не виключають, а доповнюють один одного. Зазвичай при оцінці бізнесу використовують поєднання двох-трьох методів, найбільш відповідних у даній ситуації, залежно від мети, поставлених умов, стану об'єкта інвестування, зовнішнього економічного середовища та ін. Компанії вже не оцінюються як раніше за часткою ринку. Головним критерієм стає здатність підприємства навіть в умовах фінансової кризи генерувати потік грошових коштів.

Література

1. Оценка бизнеса : учебник / под ред. А. Г. Грязновой, М. А. Федотовой. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Финансы и статистика, 2007. — 736 с.
2. Царев В. В. Оценка стоимости бизнеса. Теория и методология: учеб. пособие / В. В. Царев, А. А. Кантарович. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2007. — 575 с.
3. ТОП-100 чистый доход. 100 лучших компаний по объему чистого дохода в 2008 году // ТОП-100 Рейтинг лучших компаний Украины. — 2009. — № 3—4. — С. 12—13.
4. International Valuation Standards. — S. 1.: International Valuation Standards Committee, 2003. — 468 p.

УДК 336.71

І. М. Лазепко, канд. екон. наук, проф.
кафедри банківської справи,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ДО РОЛІ І МІСЦЯ БАНКІВ ДЕРЖАВНОЇ ФОРМИ ВЛАСНОСТІ У РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Після розпаду Радянського Союзу, особливо під час поглиблення у 1993 р. гіперінфляції та платіжної кризи, відбулася досить швидка трансформація понад 230 загальнодержавних і галузевих комерційних та кооперативних банків у приватні. У державній формі власності залишилися лише Національний банк України, Ощад-

банк України та Укрексімбанк. Внаслідок цього банки почали обслуговувати насамперед кланові інтереси своїх власників, їх мало цікавить реальний сектор економіки. Це, на наш погляд, сталося тому, що до цього часу не розроблена і не затверджена державна концепція розвитку банківської системи країни, хоча Верховна Рада України збиралися її прийняти ще до 1 травня 1995 р.

Проте світова економічна і фінансова криза, яка охопила світ у 2008 р., переконала уряди багатьох країн у необхідності втручання держави в економіку, особливо коли та переживає важкі часи. Передусім держави своєю фінансовою підтримкою рятували власні банківські системи. Зрозуміли це і в Україні. Ціла низка банків була рекапіталізована, а кілька банків були викуплені державою («Родовід», «Київ», Укргазбанк). Під час прес-конференції 4 грудня 2009 р. в Києві директор Всесвітнього банку в Україні, Білорусі та Молдові Мартін Райзер відмітив, що уряд України зміг стабілізувати банківський сектор і усунути паніку, що існувала на ринку. Тепер слід вирішувати, як надалі розбудувувати фінансову систему на досить хиткому фундаменті, який вдалося збудувати.

За словами головного спеціаліста фінансового сектору Регіони Європи і Центральної Азії Світового банку Лаліт Райна, який також виступив на цій прес-конференції, для поліпшення ситуації в банківській сфері Україні потрібно провести таку роботу: 1) зробити оцінку рівня капіталу в банківській сфері у зв'язку зі скороченням обсягу української економіки; 2) розробити систему ефективною та, що найголовніше, швидкої реструктуризації та ліквідації банків, щоб зменшити у 2010 р. кількість банків, які стикатимуться з проблемами недостатньої ліквідності; 3) запровадити жорсткіші вимоги до рівня капіталізації банків, стану бухгалтерського обліку в банках, підвищити прозорість їх діяльності та рівень інформованості ринку про їх діяльність; 4) чітко визначити політику нових державних банків, а також розробити чітку систему виведення цих банків з державної власності [1].

Погоджуючись з першими трьома пропозиціями, ми не можемо погодитися з останньою із них. Світовий досвід показав, що голий монетаризм далеко не завжди дає позитивні результати, і у важкі для економіки часи держава має втручатися в економіку. А такі часи з низки причин українська економіка переживає впродовж усього періоду державної незалежності країни. Її ресурсний, духовний, науково-технічний та виробничий потенціали поки що використовуються незадовільно. Тому Україна за багатьма світовими рейтингами не займає достойні для неї місця серед

країн світу. Так, за рейтингом людського розвитку Україна впродовж багатьох років знаходиться у восьмій десятці країн.

Ще наприкінці 1990-х років в Україні було задекларовано інноваційну модель розвитку як єдиний шлях, який не дав би нашій країні опинитися на узбіччі світового прогресу. Але з того часу щодо реалізації цієї моделі майже нічого не зроблено. Декларація в основному так і залишилася декларацією. Основна причина, на наш погляд, полягає в хронічному і глибокому дефіциті фінансових ресурсів, необхідних для реалізації правильно обраної моделі розвитку.

Хоча банківська система України значно зміцніла за роки державної незалежності, але в основному попала в залежність від іноземного капіталу: йому належать повністю чи частково майже усі найбільші українські банки. Особливо активізувала свою експансію в Україні Російська Федерація, використовуючи насамперед свої державні банки — Внешторгбанк, Внешкеонобанк, Сбербанк. Решта українських банків обслуговує в першу чергу корпоративні інтереси певних кланів, яким зазвичай байдужі інтереси держави.

За цих умов, на наше переконання, Україні не потрібно спішити з виведенням цих кількох державних банків з державної форми власності. Навпаки, їх потрібно зміцнити і використати для фінансування і кредитування інвестиційних заходів, спрямованих на виведення України з економічної кризи та реалізації інноваційної моделі розвитку. Саме ця модель на сучасному етапі розвитку нашої країни має стати національною ідеєю українців. Тільки в багатій та економічно незалежній державі зможуть реалізуватися усі сподівання українського народу — у мовному, культурному, духовному і патріотичному об'єднанні країни. В народу зuboжілого такого єднання годі чекати. Він часто шукає своє щастя в інших — багатших країнах.

Для підвищення ролі українських банків державної форми власності в реалізації інноваційної моделі розвитку нашої країни насамперед необхідно здійснити такі заходи:

— розробити концепцію подальшого розвитку банківської системи України, спрямованої на зміцнення державного суверенітету та прискорення інноваційного розвитку економіки;

— підвищити відповідальність Національного банку України за розвиток української економіки та зобов'язати його підтримувати своїми кредитами насамперед реалізацію інноваційних проектів;

— вжити більш рішучих заходів проти доларизації України та поступово й обережно збільшувати гривневу монетизацію валового внутрішнього продукту;

—зберегти в Україні державні банки, спеціалізувавши їх на обслуговуванні окремих галузей та секторів вітчизняної економіки з метою їх розвитку;

—вивчити досвід Китаю, Росії та інших країн, де банки державної форми власності займають значне місце в банківській системі, з метою його використання в розбудові вітчизняної банківської системи, яка має сприяти реалізації інноваційної моделі розвитку нашої країни;

—перебрати в руки держави Український банк реконструкції та розвитку, статутний капітал якого майже повністю належить державі, і використовувати його за тим призначенням, за яким використовуються аналогічні банки в інших країнах світу;

—перевести усі підприємства державної форми власності та підприємства з державною часткою у статутному капіталі на обслуговування в державні банки.

Література

1. *Малик Р.* Чотири напрямки банківської стабілізації // Урядовий кур'єр. — 2009, 5 грудня. — № 227. — С. 3.

УДК 502.15: [336.71:330322]

І. М. Лазепко, канд. екон. наук, проф.
кафедри банківської справи,
Т. О. Єфімченко, магістрант
кафедри банківської справи,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

БАНК ДЛЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

За останні десятиріччя охорона та оздоровлення навколишнього природного середовища стали однією з найважливіших глобальних проблем. Проте її вирішення у світі та в більшості країн впирається в дефіцит фінансових ресурсів. Президенти України Л. Д. Кучма та В. А. Ющенко на сесіях Генеральної Асамблеї ООН пропонували від імені України прийняття Екологічної Конституції Землі і створення міжнародної фінансової організації — фонду чи банку — з фінансування природоохоронних заходів.